

Motion till riksdagen 2010/11:T1

av Anders Ygeman m.fl. (S)
med anledning av redog. 2010/11:RRS7

Riksrevisionens styrelses redogörelse om Banverkets underhåll av järnvägar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omedelbart genomföra de åtgärder som föreslås i Riksrevisionens granskning av järnvägsunderhållet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur underhållsverksamheten är organiserad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Trafikverket i uppdrag att omedelbart ta fram ett samlat åtgärdsprogram för ökad vinterberedskap inom järnvägen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökade resurser för investeringar i nya spår samt drift och underhåll.

Motivering

Riksrevisionen har granskat Trafikverkets och regeringens underlag för underhållsåtgärder på järnvägsnätet. Resultatet av granskningen har presenterats i rapporten *Underhåll av järnvägar* (RiR 2010:16). Riksrevisionens sammanfattande slutsats från granskningen är att regeringen och Banverket saknar tillräckliga och tillförlitliga underlag för att effektivt styra underhållet av järnvägarna. Riksrevisionen pekar även på att regeringens styrning av järnvägsunderhållet har varit passiv.

Fel! Okänt namn på

Genomför omedelbart de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderar

Det svenska järnvägssystemet befinner sig i djup kris. Ständiga förseningar och mängder av inställda avgångar har blivit en del av tågpassagerarnas vardag. Även näringslivet drabbas hårt. Under föregående vinter blev situationen så allvarlig att åtskilliga större industriföretag fick göra produktionsneddragningar som en direkt följd av tågkaoset. Företag inom alla branscher och i alla delar av landet drabbades av de kraftiga störningarna i godstrafiken.

Läget är mycket allvarligt. Det är en grundläggande samhällsfunktion som i princip står på randen till kollaps. För små och ineffektivt utnyttjade underhållsresurser, tillsammans med en skriande kapacitetsbrist, är huvudorsakerna.

Mot den bakgrunden menar vi att regeringen och Trafikverket omedelbart måste vidta kraftfulla åtgärder i enlighet med Riksrevisionens slutsatser. Vi vill särskilt betona vikten av att ta fram metoder och modeller som säkerställer att befintliga underhållsresurser nyttjas på ett mer effektivt sätt.

Se över hur underhållsverksamheten är organiserad

Det behövs även en skyndsam översyn av hur järnvägsunderhållet organiseras. Regeringen har valt att avskilja järnvägsunderhållet från Trafikverket genom att bolagisera verksamheten. I ett internationellt perspektiv är detta en oprövad och mycket osäker modell. Samtliga länder i Europa – Sverige undantaget – har valt att behålla underhållet som en integrerad del av infrastrukturmyndighetens verksamhet.

Mycket talar för att bolagiseringen av järnvägsunderhållet är ett steg i riktning mot att sälja det nybildade bolaget Infranord till privata intressenter. Vi har motsatt oss en utförsäljning av Infranord eftersom bolaget kommer att verka på en dåligt fungerande oligopolmarknad. Utöver att staten ska behålla sitt ägande i Infranord menar vi att det även finns skäl att överväga en återföring av det löpande/avhjälpande underhållet till Trafikverket. De extrema kraven på samordning med spårhållaren (trafikledningen) gör att det finns klara fördelar med att bedriva verksamheten i egen regi.

Ge Trafikverket i uppdrag att omedelbart ta fram ett samlat program för ökad vinterberedskap

Problemen med den bristande kapaciteten och det eftersläpande underhållet blir särskilt akuta i samband med hård väderlek. Vintern 2009/2010 drabbades järnvägstrafiken av mycket stora störningar. De åtgärder som vidtagits under det senaste halvåret för att öka järnvägssystemets motståndskraft är enligt vår mening otillräckliga. Vid liknande väderleksförhållanden även kommande vinter talar allt för en ny systemkollaps av samma dignitet som förra vintern.

Fel! Okänt namn på

I mars i år gav regeringen i uppdrag åt landshövdingen i Stockholm Per Unckel att utreda den samlade hanteringen av vinterns störningar i tågtrafiken samt komma med förslag på åtgärder för att förbättra vinterberedskapen inom transportsystemet som helhet.

Per Unckel överlämnade sitt betänkande till regeringen den 18 oktober i år. Unckel föreslår att Trafikverket ska upprätta och årligen till regeringen redovisa ett samlat åtgärdsprogram för järnvägens vinterberedskap.

I enlighet med Per Unckels förslag föreslår vi att regeringen omedelbart ger Trafikverket i uppdrag att redovisa ett samlat åtgärdsprogram för järnvägens vinterberedskap.

Öka investeringarna i järnvägsnätet

Trots det akuta behovet av ökade resurser till järnvägsunderhåll och investeringar i nya spår gör regeringen precis tvärtom. I budgetpropositionen aviseras mer än halvering av nyinvesteringarna i järnväg jämfört med de nivåer som gällde under föregående mandatperiod. Även resurserna för drift och underhåll minskas.

Den rödgröna infrastrukturuppställningen som presenterades i april i år skulle innebära en fördubblad investeringsnivå – den största satsningen på järnvägen sedan 1800-talets uppbyggnad av stambanorna. I den rödgröna budgetmotionen för 2011 visas hur vi – om vi vunnit valet – skulle ha tagit de första stegen mot väsentligt utökade investeringsnivåer. I budgetmotionen anslås 760 miljoner kronor 2011 och 2 400 miljoner kronor 2012 i utökade järnvägs- och kollektivtrafiksatsningar samt banunderhåll. Merparten av dessa investeringar handlar om åtgärder som ger effekt i närtid. Det handlar dels om en allmän ökning av drifts- och underhållsinsatserna, dels om specifika åtgärder för ökad motståndskraft mot hårt väder, t.ex. inköp av särskild snöröjningsmateriel. Vi föreslår även att pengar avsätts för projektering av strategiska kapacitetshöjande investeringar i hårt belastade persontrafikstråk.

Stockholm den 27 oktober 2010

Anders Ygeman (S)

Pia Nilsson (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Leif Jakobsson (S)

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)

Désirée Liljevall (S)

Leif Pettersson (S)